

آیا قلب‌تان ضعیف است و باتری می‌خواهد؟

به شوخی هم که شده تا به حال چند بار این عبارت را از اطرافیان مان شنیده‌ایم که: «قلبم ضعیفه، باتری داره!» اما واقعا این باتری قلب که می‌گویند چیست؟

سلامت نیوز: به شوخی هم که شده تا به حال چند بار این عبارت را از اطرافیان مان شنیده‌ایم که: «قلبم ضعیفه، باتری داره»؛ اما واقعا این باتری قلب که می‌گویند چیست؟ باید بدانید که بیش از سه میلیون نفر در جهان از دستگاه ضربان‌ساز قلب یا همان پیس میکر استفاده می‌کنند. در گذشته پیس میکرها را فقط در موارد مرگبار و برای نجات جان بیمار تعبیه می‌کردند اما امروزه این دستگاه‌ها علاوه بر افزایش طول عمر، کیفیت زندگی بیماران را هم بهبود می‌بخشند.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از شرق؛ به کمک پیس میکر غالب بیماران می‌توانند به زندگی عادی خود بازگردند، کار خود را از سر بگیرند، از فرزندان و نوه‌های خود مراقبت کنند و حتی به تفریحات و ورزش خود ادامه دهند. اگر می‌خواهید راجع به انواع باتری‌های قلب، طبقه کاشت آنها در بدن، عملکرد، عوارض و محدودیت‌هایشان آشنا شوید صحبت‌های دکتر آتوسا مصطفوی را در این مورد از دست ندهید.

ناجی قلب شما؟

دستگاه ضربان‌ساز قلب همان‌طور که از نامش مشخص است عمل ضربان‌سازی قلب را انجام می‌دهد. در حالت طبیعی یک گره سینوسی دهلیزی در قلب انسان وجود دارد که ضربان و امواج الکتریکی داخل قلب را تولید می‌کند. قلب در حالت طبیعی هر دقیقه حدود 60 تا صد ضربان دارد. در مواردی این گره سینوسی اختلال پیدا می‌کند یا در مسیر امواج الکتریکی داخل قلب اختلال به وجود می‌آید. برای جبران این اختلالات می‌توان از دستگاه ضربان‌ساز (Pace Maker) استفاده کرد. این دستگاه به عنوان یک ناظر به قلب نگاه می‌کند و هر زمان که قلب دیگر ضربانی نداشته باشد یا دچار اختلال شود به جای قلب شروع به زدن می‌کند. برای استفاده از این دستگاه محدودیت سن و سال وجود ندارد. اما از آنجایی که مشکلات قلبی معمولا در بالغین روی می‌دهد دستگاه ضربان‌ساز بیشتر برای این افراد به کار می‌رود.

این دستگاه چگونه در بدن جاگذاری می‌شود؟

دستگاه ضربان‌ساز قلب حدودا در اندازه یک ساعت مچی مردانه است و پایین استخوان ترقوه زیر پوست کاشته می‌شود و لیدهایش از طریق وریدها وارد قلب می‌شوند. این دستگاه را می‌توان در دو مدل تک حفره‌ای و دو حفره‌ای به کار برد که انتخاب و برنامه‌ریزی آن با پزشک معالج است. کاشت آن زیر پوست با بی‌حسی موضعی انجام می‌شود و بعد از آن روی پوست بخیه زده می‌شود. برش آن تنها در حد چند سانتیمتر است و چون با بی‌حسی انجام می‌شود و بعد از کاشت مسکن تجویز می‌شود بیمار درد زیادی حس نخواهد کرد. لازم به ذکر است که دستگاه بعد از کاشت از زیر پوست به صورت یک برجستگی دیده می‌شود اما بیمار الکتریسیته و ضربان ایجاد شده توسط دستگاه را حس نخواهد کرد. البته اگر ناهماهنگی یا اختلالی در دستگاه وجود داشته باشد به خصوص در ضربان سازهای دو حفره‌ای ممکن است بیمار احساس ناراحتی کند. البته این مشکلات را می‌توان رفع و برنامه دستگاه را مجددا تنظیم کرد.

دایمی یا موقتی؟

دو نوع دستگاه ضربان‌ساز موقتی وجود دارد که ژنراتورشان در خارج از بدن قرار می‌گیرد. این نوع دستگاه‌ها معمولا داخل بیمارستان استفاده می‌شوند و مریض نمی‌تواند با آنها به خانه بازگردد. یک نوع از آنها شامل دو صفحه است که یکی در جلو و یکی در پشت بیمار گذاشته می‌شود و بعد به دستگاه شوک وصل می‌شود و ضربان قلب را تنظیم می‌کند. ضربان سازهای تک لیدی نوع دیگری از این دستگاه‌ها هستند که با استفاده از آنها می‌توان از طریق ورید والی یا وریدهای ساب کلاوین وارد قلب شد. این دستگاه‌ها را نمی‌توان برای استفاده طولانی مدت به کار برد و کاربرد آنها درحدی است که مریض بتواند برای ضربان‌ساز دایمی آماده شود یا اینکه دچار یک مشکل موقتی باشد. برای مثال اختلال گره سینوسی بطنی‌اش بر اثر مصرف یک دارو باشد و مجبور شود تا مدتی که اثر دارو از بدنش خارج شود از دستگاه ضربان‌ساز موقت استفاده کند.

چند نوع باتری قلب داریم؟

باتری قلب انواع مختلفی دارد. یکی از آنها دستگاه ضربان ساز است که در صورت وجود بلوک قلبی و پایین بودن ضربان قلب در بدن بیمار کاشته می شود تا به محض اینکه تپش قلب متوقف شد شروع به ضربان کند. فرم دیگر باتری های قلبی ICD نام دارد. این دستگاه به عنوان یک ناظر برای آریتمی های خطرناک به کار می رود. برای مثال ضربان قلب برخی افراد به دلیل بیماری های خاصی ممکن است ناگهان بالا رود و احتمال ایست قلبی وجود داشته باشد. پزشک می تواند به آن برنامه دهد که برای مثال اگر ضربان قلب از این تعداد بالاتر رفت دستگاه به بیمار شوک دهد. بیمار این شوک را کاملاً احساس می کند و باید به پزشک مراجعه کند تا دستگاه آنالیز شود و مشخص شود که آیا شوک به دلیل آریتمی خطرناک داده شده است یا اینکه اختلال دستگاه موجب این شوک شده است یا اصلاً افزایش ضربان قلب به یک علت خوش خیم تری بوده است. شوک ایجاد شده توسط دستگاه ممکن است ضربان قلب را برگرداند و حتی طبیعی کند. پزشک با بررسی وضعیت بیمار می تواند با تجویز دارو آریتمی او را کنترل کند تا دیگر دستگاه به صورت مکرر به بیمار شوک ندهد و بیمار اذیت نشود. داخل دستگاه ICD یک ضربان ساز نیز وجود دارد یعنی اگر ضربان پایین هم بیاید آن را تنظیم می کند.

وقتی باتری قلب تمام می شود؟

طول عمر باتری دستگاه های ضربان ساز با توجه به مدت زمان لازم برای درمان بیمار می تواند متفاوت باشد. برای مثال اختلال ضربان در برخی افراد دائمی نیست یعنی فقط بعضی مواقع این اختلال به وجود می آید. بنابراین در این فرد باتری دستگاه فقط در مواقع لازم کار شروع به کار می کند. برخی افراد نیز دچار اختلال دائمی ضربان قلب هستند و باتری دستگاه مرتباً ضربان ایجاد می کند. به همین دلیل عمر باتری در افراد مختلف، متفاوت است و ممکن است برای یک نفر پنج سال و برای دیگری 10 سال کار کند. زمانی که باتری تمام می شود پزشک ژنراتور دستگاه را تعویض می کند. درواقع بیمار باید در فواصل مشخصی مراجعه پزشکی داشته باشد تا دستگاه آنالیز شود. بنابراین زمانی که پزشک متوجه شود باتری رو به اتمام است ژنراتورش را عوض می کند. تعویض ژنراتور نسبت به کاشت اولیه دستگاه بسیار راحت تر است زیرا دیگر نیازی به کارگذاری مجدد لید و سیم وجود ندارد و فقط باتری عوض می شود.

بعد از کاشت دستگاه مرتباً سگسکه می کنید؟!

در بیمارانی که وابسته به دستگاه ضربان ساز هستند خراب شدن دستگاه می تواند بسیار خطرناک باشد و حتی می تواند همان لحظه باعث ایست قلبی شود. اما برخی افراد وابسته به ضربان ساز نیستند یعنی بیشتر مواقع قلب خودشان طبیعی می زند و تنها گاهی اختلال پیدا می کند. درمورد این افراد خرابی دستگاه مشکل خاصی ایجاد نمی کند و زمان کافی برای مراجعه به پزشک را دارند. در مورد دستگاه ICD نیز اگر بیمار آریتمی های خطرناک داشته باشد و ICD شوک ندهد، می تواند جان او را به خطر بیندازد. همچنین اگر فردی که از دستگاه ضربان ساز استفاده می کند احساس کند ضربان قلبش خیلی بالا رفته یا خیلی پایین آمده است، سرگیجه دارد، چشمانش سیاهی می رود، تنگی نفس دارد یا مرتباً سگسکه می کند یا اگر محل کاشت دستگاه عفونت کرده و قرمزی و تورم دارد حتماً باید به پزشک مراجعه کند.

سیستم های امنیتی فرودگاه ها و موبایل و مایکروویو تاثیری روی باتری قلب دارند؟

امروزه بیشتر وسایل الکتریکی جدید طوری برنامه ریزی شده اند که روی ضربان سازها تاثیر زیادی نگذارند. برای مثال تجهیزات دندانپزشکی روی دستگاه ضربان ساز قلب تاثیر منفی نمی گذارند. اما با این حال هر زمان که بیمار به دستگاهی نزدیک شد و احساس ناخوشایندی به او دست داد و حالت سبکی سر پیدا کرد توصیه می شود از آن فاصله بگیرد. قرار گرفتن در دستگاه ام آر آی نیز به هیچ وجه برای این افراد توصیه نمی شود اما سی. تی. اسکن و رادیوگرافی مشکلی ایجاد نخواهد کرد. عبور از سیستم های امنیتی فرودگاه ها و فروشگاه ها نیز برای این افراد توصیه نمی شود.

به این بیماران معمولاً کارت شناسایی دستگاه ضربان ساز قلب داده می شود که با نشان دادن آن در فرودگاه به جای عبور از سیستم امنیتی، بازرسی بدنی می شوند. با این حال اگر مجبور باشند از این مکان ها عبور کنند توصیه می شود خیلی سریع این کار را انجام دهند تا عملکرد ضربان ساز دچار اختلال نشود. مایکروویو، کنترل تلویزیون و وسایل برقی خانه نیز اثر خیلی شناخته شده ای روی پیس میکر ندارند. اما با وجود این باز هم توصیه می شود اگر فرد دچار احساس ناخوشایندی شد از آنها دوری کند. برخی افراد معتقدند استفاده از مترو نیز ممکن است در ضربان ساز اختلال ایجاد کند اما اثر آن خیلی شناخته شده نیست و نمی توان به این بیماران توصیه کرد که از مترو استفاده نکنند. همچنین این بیماران می توانند از موبایل نیز استفاده کنند اما توصیه می شود موبایل را در جیبی قرار دهند و با دستی بگیرند که در طرف مقابل دستگاه ضربان ساز قرار دارد. برای مثال اگر ضربان ساز در سمت چپ بدن شان کاشته شده است با دست راست و گوش راست شان از موبایل استفاده کنند و آن را در جیب چپ شان نگذارند.

ورزش کنید اما نه هر ورزشی!

ورزش های خیلی سنگین برای مثال کشتی و مانند آنها برای این افراد توصیه نمی شود زیرا ممکن است باعث شکستن لید ضربان ساز شود. اما ورزش های هوازی مانند دوچرخه سواری، پیاده روی و... مشکلی ایجاد نمی کنند. در کل اگر ورزش روی دست فشار نیاورد و خیلی سنگین نباشد مشکلی نخواهد داشت. لازم به ذکر است که بالارفتن ضربان قلب هنگام ورزش برای این افراد مشکلی ایجاد

نخواهد کرد و جای نگرانی وجود ندارد. این افراد همچنین در حمام رفتن محدودیتی نخواهند داشت. درواقع بیشتر مسایل برای آنها مانند افراد عادی است.